

ازميرك استردادى :

۹ ابول ۳۳۸

مصطفی کمال پاشا

(ازميره) كيديور

دون آفتام كچ وقت موثوق برمنعدن
آلدنمز معلومه كوره باش قوماندان مصطفی
كالم پاشا ده بو كون خلاصكاري اولدني ازميره

جناب حقه محمدوشكر اولسون: شانلی اردومز، دون ازمیری قورتاردی

باش قوماندان: اردور ایک م فکوز آق دکزدور ایلری ده شای، دك اردور یلد م کی برصولته ان بش اوند م فزیه واسل اولدیلر

ای قهرمان اردو! برغزا ایتدک که خوشنود ایلهدک یمغمیری

26 Ağustos'tan 9 Eylül'e Günü Gününe İZMİR ZAFERİ

HAZIRLAYAN

ERKAN SERÇE

ار بیزه دخولرک عقیده دیرکته شانلی سنجاملر
چکبلش اولان

ساعت قرلهسی

سوکیلی ازمیرمیزک شانلی
اردویه تشکری

ولی اردو ازمیره کهرکن، بوتون مسلمانلر
قادین، ارکک، کج و اختیار، چوجوق سوتانلر
دوکولشلر وهرمان سوازلرمنی کوز باشلری
ایمده قارشلامتلردر. ختک ایجسانی و سوچی
اوندر بووک اولشدر، که اراد وناطانک ای
آماللر قهرمانلر غرمانلر ا خلاصکاري اولدیلر

Erkan Serçe

Dr. Öğretim Üyesi Erkan Serçe EÜ Edebiyat Fakültesi Tarih bölümünde lisans eğitimini, yüksek lisans (1991) ve doktorasını (1996) DEÜ'de tamamladı. 1997'den beri DEÜ Buca Eğitim Fakültesi Tarih Eğitimi Anabilim Dalı'nda çalışmaktadır. Erkan Serçe'nin yayınlanmış kitaplarından bazıları: *130 Yılın Belgeseli: İzmir, Ticaret, Borsa* (G. Akçura ve Ömer Durmaz'la birlikte-2023), *Türkiye (İzmir) İktisat Kongresi 17 Şubat-4 Mart 1923* (2023), *Türk Basınında 9 Eylül 1922-1939* (2022), *İzmir'de Bira, Birahaneler ve Bira Bahçeleri* (Akın Erdoğan'la birlikte-2022), *Kervan Köprüsü* (2021), *İzmir Tarihine Yolculuk* (Şebnem Yurdakul'la birlikte-2020), *150. Yılında İzmir Belediyesi Tarihi* (Ercan Uyanık'la birlikte-2019), *19. Yüzyıldan 21. Yüzyıla İzmir Ticaret Odası Tarihi* (Ferlâl Örs ve Mehmet Şakir Örs ile birlikte-2018), *Bir Osmanlı Aydınının Londra Seyahatnamesi* (2017), *Izmir Commodity Exchange the 90th. Anniversary of the Raisin Hall* (2015), *The History of the Izmir Commodity Exchange from 1891 to the Present* (2013), *Karşıyaka Tarihi* (Engin Berber'le birlikte-2006), *Küllerinden Doğan Şehir* (Sabri Yetkin ve Fikret Yılmaz'la birlikte-2003), *İzmir 1905* (2001), *1923 Senesi İzmir Vilayeti İstatistiği* (2001), *İzmir'de Kitapçılık 1839-1928* (2002), *İzmir Esnaf ve Ahali Bankası - Egebank Tarihi* (Sabri Yetkin'le birlikte-2000), *İzmir ve Çevresi Nüfus İstatistiği 1917* (1998), *İzmir ve Çevresi Resmî, Özel Binalar İstatistiği 1918* (1998), *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e İzmir'de Belediye 1868-1945* (1998), *Kuruluşundan Geleceğe İzmir Ticaret Borsası Tarihi* (1998). Erkan Serçe'nin çeşitli dergilerde yayınlanmış pek çok makalesi bulunmaktadır.

İzmir Büyükşehir Belediyesi Yayınları 2 · Prestij

İzmir Zaferi

Erkan Serçe

İzmir Büyükşehir Belediyesi Yayınları

Genel Yayın Yönetmeni

Raşit Çavaş

Editör

Esra Kökkılıç

Kurumsal Kitap Tasarımı

Ömer Durmaz

Grafik Uygulama

Selin Öztekin

Dario Moreno Sokak No, 15 Konak – İzmir
izbbyayinlari@izelman.com.tr

Yayıncı Sertifika No:47904

© İzmir Büyükşehir Belediyesi Yayınları / **İzelman AŞ**

Baskı ve Cilt: Berke Ofset Matbaacılık

Sanayi Cad. No:30 Kazımdirik Mah. Bornova/İzmir

Tel: 0232 4497747

Sertifika No: 49412

1. Baskı

Ekim 2023

ISBN 978-625-99389-8-1

Bu kitabın bütün hakları İzmir Büyükşehir Belediyesi Yayınları'na aittir. Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılarının dışında yayıncının izni olmaksızın kitabın tamamı ya da bir kısmı hiçbir yolla çoğaltılamaz, dağıtılamaz ve yeniden elde edilmek üzere saklanamaz.

İzmir Büyükşehir Belediyesi Yayınları,
İzelman AŞ'nin bir markasıdır.

26 AĞUSTOS'TAN 9 EYLÜLE GÜNÜ GÜNÜNE

İzmir Zaferi

HAZIRLAYAN

ERKAN SERÇE

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sunuş	9
Giriş	11
Gazeteler	
İleri, 29 Ağustos 1922	16
Tevhid-i Efkâr, 1 Eylül 1922	18
Karagöz, 2 Eylül 1922	20
Akşam, 3 Eylül 1922	22
İleri, 3 Eylül 1922	24
Tevhid-i Efkâr, 5 Eylül 1922	26
Akşam, 5 Eylül 1922	28
İleri, 7 Eylül 1922	30
Güleryüz, 7 Eylül 1922	32
Şark, 8 Eylül 1922	34
Yeni Şark, 8 Eylül 1922	36
Vakit, 9 Eylül 1922	38
Yeni Şark, 9 Eylül 1922	40
Tevhid-i Efkâr, 9 Eylül 1922	42
Hâkimiyet-i Milliye, 10 Eylül 1922	44
İleri, 10 Eylül 1922	46
Yeni Şark, 10 Eylül 1922	48
Vakit, 10 Eylül 1922	50
Bizim Mecmua, 14 Eylül 1922	53
Peyam-ı Sabah, 10 Eylül 1922	54
Babalık, 11 Eylül 1922	56
Tevhid-i Efkâr, 11 Eylül 1922	60
Vakit, 11 Eylül 1922	62
Babalık, 12 Eylül 1922	64
Tevhid-i Efkâr, 16 Eylül 1922	68
Akşam, 16 Eylül 1922	72
Tercüman-ı Hakikat, 16 Eylül 1922	74
Tevhid-i Efkâr, 17 Eylül 1922	76
Tevhid-i Efkâr, 18 Eylül 1922	78
Akşam, 19 Eylül 1922	82
Akşam, 21 Eylül 1922	84
Vakit, 22 Eylül 1922	90
Vakit, 23 Eylül 1922	94
Sabah, 26 Eylül 1922	98
İzmir'in Kurtuluşuna Dair Anılar	104

S U N U Ş

Tunç SOYER

İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı
18 Ekim 2022

Tam bir asır evvel emperyalist ülkeler, üzerinde yaşadığımız bu eşsiz toprakları, kirli emelleriyle işgal etmeye ve bizleri esir almaya kalkıştı.

Hürriyetimizi, insanlık onurumuzu ve yaşam hakkımızı ayaklar altına almayı hedefleyen bu kuşatma; İzmir'den, Kordon Boyu'ndan, göğü yırtan bir ses ile karşılık buldu.

O ses, Hasan Tahsin'in ilk kurşunu ile yazdığı son yazısının sesiydi.

Ancak o ses, sadece bir kurşun sesi değildi. İzmir'den, Anadolu'nun her bir köşesine yayılacak bir direnişin müjdecisiydi. Doğusundan batısına, kuzeyinden güneyine tüm Anadolu'nun, yeri göğü inletecek feryadının başlangıcıydı.

Mustafa Kemal Paşa öncülüğünde, dünyanın emperyalizme karşı bugüne değin gördüğü en büyük bağımsızlık mücadelesi başladı.

Kadını, çocuğu, yaşlısı, genci demeden herkes; bağımsızlık tutkusunu zaferle taçlandırmayı tek hakikat olarak benimsemişti.

Bu kurtuluş yürüyüşünü artık hiçbir güç durduramazdı. Durduramadı da...

Ata'mızın, "Ordular ilk hedefiniz Akdeniz'dir" sözü ile başlayan 26 Ağustos Büyük Taarruzu'ndan 9 Eylül İzmir'in Kurtuluşu'na kadar geçen süreç, deyim yerindeyse, benzersiz bir mücadeleyle eşsiz bir zafere dönüştü.

Ve bu zaferi Mürsel Paşa, Başkomutan Mustafa Kemal Paşa'ya gönderdiği telgrafta aynen şu ifadelerle tanımlıyordu, "Muzaffer Milli Ordumuzun yılmaz süvarileri bizler, düşmanın İzmir önündeki son mukavemetini de kırarak 9 Eylül 1922, saat 10.30'da, şehre dahil olduk. Halkın dolgun gözyaşlarıyla, derin hürmetlerini iblağ ile bahtiyarım."

26 Ağustos'tan 9 Eylül'e uzanan 14 günlük zafer yürüyüşünün, milli mücadelemiz ve Cumhuriyet ile taçlanan tarihimiz açısından önemi tarif edilemez.

Elinizdeki kitap, bu tarihler arasında İzmir, İstanbul ve Ankara gazetelerinde yer alan zafer yürüyüşünü, günü gününe içeren çok kıymetli bir eser.

Erkan Serçe'nin hazırladığı bu kitapta; 26 Ağustos'tan 9 Eylül'e süren eşsiz mücadele ve İzmir zaferini, orijinal gazete kupürleri ve günümüz Türkçesi ile günü gününe okuma şansına erişeceksiniz.

Elinizdeki bu kıymetli eser emperyalizmin bir asır evvel tarihin en büyük tokadını yediği bu topraklarda, atalarımızın muazzam zaferini gelecek kuşaklara aktarıyor. Dahası, hakikati eğip bükmeye çalışarak başka bir tarih yazmaya çalışanlara karşı hafızamızı tazeliyor.

Bu duygularla, Başta Büyük Önderimiz Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere tüm aziz kahramanlarımızı saygı, rahmet ve minnetle anıyorum.

26 Ağustos ve 9 Eylül'ün ikinci yüzyılına girerken kısa zaman içerisinde büyük bir emekle ortaya konan bu kitap için değerli yazar Erkan Serçe'ye ve katkı sunan herkese en derin şükranlarımı sunuyorum.

Kurtuluşun yüzyılını geride bıraktığımız bu günlerden, kuruluşun ikinci yüzyılına doğru yürürken çok daha güzel bir ülkeyi hep birlikte inşa etmenin inancıyla...

G İ R İ Ő

Erkan Serçe

1934 yılında Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal Paşa, Yunanistan eski baŐbakanı Eleftherios Venizelos tarafından Nobel BarıŐ Ödülü'ne aday gösterildi. Yunanistan'da ana muhalefet partisinin genel başkanı olan Venizelos hem krallık hem cumhuriyet dönemlerinde, 1910-33 yılları arasında aralıklarla tam yedi kez baŐbakanlık yapmıŐtı. Türkiye aÇısından bunların içinde en önemlisi, Yunanistan'ın Osmanlı Devleti'ne savaş ilan ettiği, Osmanlı Devleti'nin savaştan yenik çıkması üzerine, başta İzmir olmak üzere Batı Anadolu sahillerinin Yunanistan tarafından işgal edildiği 1917-20 dönemiydi. Bu dönemde başlayan büyük Yunanistan düşleri, Mustafa Kemal Paşa öncülüğünde verilen Kurtuluş Savaşı'yla Anadolu topraklarına gömülmüŐ, binlerce insan yaşamını ya da yakınlarını kaybetmiŐ, yüzbinlerce insan yaşadıkları yerleri terk etmek zorunda kalmıŐtı. Bu süreçte gittikçe keskinleŐen Türk-Yunan düşmanlığı 1928'e kadar hızını kaybetmedi. 1928'de başlayan yumuŐama süreci, 1930'da imzalanan Türk-Yunan Paktı ve Venizelos'un Mustafa Kemal Paşa'yı Nobel BarıŐ Ödülü'ne aday göstermesinden kısa süre sonra imzalanan Balkan Antantı'yla oluŐan bir barıŐ ortamıyla devam etti.

Venizelos, Mustafa Kemal Paşa'yı Nobel BarıŐ Ödülü'ne aday olarak gösterdiğini aŐıklayan ve Nobel Ödül Komitesi BaŐkanlıĐı'na gönderdiği üç sayfalık mektubunda, Türkiye ile Yunanistan arasındaki düşmanlığın nedenini Osmanlı İmparatorluğu ve sultanlarının mutlakiyetçi yönetimine bağlıyordu. Mustafa Kemal Paşa'nın "muhasımlarına karşı yaptığı milli harekâtın galibiyetle sonuçlanmasını müteakip 1923 yılında Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması, bu istikrarsızlığa son vermiŐ, Türkiye ulusal sınırları içinde Yakın Doğu'da barıŐın gerçek bir savunucusu" olmuŐtu¹.

26 AĞustos 1922'de başlayan ve 9 Eylül'de İzmir'in kurtuluŐuyla yeni bir aşamaya gelen Büyük Taarruz, öncesi ve sonrasıyla bir yandan iŐgalci güçlerin temizlenmesini sağladı. Ancak bunun yanında, Venizelos'un vurguladığı gibi, teokratik bir rejim içinde yaŐayan, din ile hukuk kavramlarının birbirine karıŐtıĐı çökme yolundaki bir imparatorluğun yerini güç ve hayat dolu modern ve milli bir devletin almasını sağlayarak barıŐın kapısını aÇtı. Bu çerçevede 9 Eylül 1922, İzmir'in kurtuluşu olmanın ötesinde Türkiye'nin kurtuluŐuyla özdeŐleŐtirilmiŐ, giderek yeni Türkiye'nin kurulmasını sağlayan bir aşama, kalıcı barıŐın kurulmasını sağlayan bir gelişme, Avrupa emperyalizminin sindiği, hatta Türk-Yunan

1 Mektup için bkz. *Atatürk'ün Millî Dış Politikası (Cumhuriyet Dönemine Ait 100 Belge) 1923-1938*, C. II, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1981, s. 241-245; Ayrıca, Zafer Çakmak, "Venizelos'un Atatürk'ü Nobel BarıŐ Ödülü'ne Aday Göstermesi", *Erdem*, Yıl 2008, Sayı 52, s. 91-110.

dostluğunun tohumunun atıldığı gün² olarak değerlendirilmiştir.

Bu çalışmada 26 Ağustos 1922'den başlayarak İzmir'in kurtuluşuna uzanan sürecin dönemin Türk basınına yansıyan haber ve yazılarından çok önemli örnekler bir araya getirilmektedir. Günümüzde de tartışılmaya devam eden bir konu olarak İzmir yangını konusunda dönemin basını aracılığıyla aktarılan haberler, tanıklıklar ve resmi açıklamalara yer verilmiştir. Kitabın son bölümünde, İzmir'in kurtuluş günü olan 9 Eylül'e ait, kurtuluşun en önemli tanıkları, hatta âmilleri olan subayların anıları yer almaktadır. Bunların ilki, 2. Süvari Tümeni Komutanı Miralay Ahmet Zeki Bey, Kadifekale'ye Türk bayrağını çeken 4. Alay Komutanı Binbaşı Reşat Bey ve Hükümet Konağı'na Türk bayrağını çeken Yüzbaşı Şerafettin Bey'in 1923 yılında *Cumhuriyet* gazetesinde yayımlanan anılarıdır³. Son olarak 1925 yılında yayınlanan *İzmir'in Kurtuluşu* adlı kitabın günümüz diline aktarılmış metni bulunmaktadır. Bu kitap, Ak Gün takma adıyla 1925'te basılmıştır. Ak Gün, İzmir'e ilk giren II. Süvari Tümeni Komutanı Miralay Ahmet Zeki [Soydemir]'den başkası değildir. Miralay Ahmet Zeki Bey, 1924 yılında Jandarma Genel Komutanı olarak atanmış, 1934 yılında emekli olana kadar bu görevini sürdürmüş ve sonrasında uzun yıllar milletvekilliği yapmıştır. İlk yayınlandığı dönemde, Ak Gün takma adıyla yayınlanan *İzmir'in Kurtuluşu* adlı kitabın Miralay Ahmet Zeki tarafından kaleme alındığı biliniyordu. Hatta başta İzmir'de yayınlanan *Anadolu* olmak üzere pek çok gazete 9 Eylül günlerinde Ahmet Zeki'nin adını vererek bu kitaptan bölümler aktarıyordu. Ancak II. Dünya Savaşı'nın yıldırıcı atmosferi içinde 9 Eylül'ün gazete sayfalarındaki yerinin küçülmesi anıların unutulmasına, ilerleyen zamanda da yazarının unutulmasına neden oldu.

1922'de Anadolu'da meydana gelen olayların İstanbul ve İzmir kamuoyunda izlenmesini sağlayan en önemli kaynak, ağır sansür koşullarına rağmen basındı. Sakarya Savaşı sonrası İstanbul'da hâkim olan İngiliz sansürü hafiflerken, İzmir'de baştan itibaren ağır olan Yunan sansürü şiddetini arttırmıştı. İstanbul'da yayımlanan gazetelerin büyük çoğunluğu, bazı politikalarına karşı olmakla birlikte Ankara yanlısı bir tutum sergilemekten çekinmiyordu. Ahmet Emin'in [Yalman] *Vakit*, Celâl ve Suphi [İeri] kardeşlerin *İleri*, Velid Ebuuzziya'nın *Tevhid-i Efkar*, Ahmet Cevdet'in [Oran] *İkdam*, Necmeddin Sadak'ın *Akşam*, Behçet Kâmil'in *Tercüman-ı Ahval* gazeteleriyle *Karagöz*, *Güleryüz* ve *Ayine* adlı mizah dergileri bu çerçevede değerlendirilebilir. Anadolu hareketine muhalif olan basının öncülüğünü Refii Cevat'ın [Ulunay] *Alemdar*, Ali Kemal ve Mihran Efendi'nin gazetelerini birleştirmesiyle yayınlanan *Peyam-ı Sabah* çekiyordu⁴.

İzmir'de yayımlanan gazetelerden Emin Süreyya'nın *Islahat*, Mehmet Refet'in *Köylü* ve Mehmet Sadık'ın *Müsavat* gazeteleri Ankara hükümetine muhalefeti seçmişti. Cevriye İsmail'in [Uyum] *Ahenk*, Mehmet Sırrı'nın [Sanni] *Sada-yı Hak* ve Halil Zeki'nin [Osma] *Şark* gazeteleri ise ağır baskı altında sessizliklerini koruyorlardı⁵.

Anadolu'nun işgal altında olmayan çeşitli yerlerinde yayımlanan gazetelerin

2 Abidin Daver, "İzmir'in Kurtuluşu", *Cumhuriyet*, 9 Eylül 1933; İsmail Hakkı [Ocakoğlu], "9 Eylül Türk Vatanının Kurtuluş Günüdür", *Yeni Asır*, 9 Eylül 1933.

3 Bu anılar 1955 yılında *30 Ağustos Hatıraları* başlığıyla yayınlanan derlemede sadeleştirilerek yer almıştır.

4 Bkz. İzzet Öztoprak, *Kurtuluş Savaşında Türk Basını*, Türkiye İş Bankası Yayınları, Ankara, 1981; Orhan Koloğlu, *Türk Basını Kuva-yı Milliye'den* Günümüze, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1993.

5 Zeki Arıkan, *Mütareke ve İşgal Dönemi İzmir Basını (30 Ekim 1918-8 Eylül 1922)*, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 1989.

büyük çoğunluğu Milli Mücadele taraftarı, Müdafaa-i Hukuk cemiyetlerinin yayın organları ve Ankara'nın destekçileriydi. Bunların içinde özellikle, adını Mustafa Kemal Paşa'nın koyduğu, Recep Zühtü'nün [Soyak] *Hâkimiyet-i Milliye* (Ankara), Esat ve Vasıf [Çınar] kardeşlerin *İzmir'e Doğru* (Balıkesir), Yunus Nadi'nin [Abalıoğlu] *Anadolu'da Yeniğün* (Ankara), Ahmet Hamdi [Çelen] ve Hüsnü'nün [Açıksöz] *Açık Söz* (Kastamonu), Yusuf Mazhar'ın *Babalık* (Konya), Haydar Rüştü'nün [Öktem] *Antalya'da Anadolu* (Antalya) ve Faik Ahmet'in *İstikbal* (Trabzon) gazeteleri sadece yayımlandıkları vilayetlerde değil, gizlice sokuldukları İstanbul ve işgal altındaki diğer yerlerde de etkili olmuşlardı.

Nitekim 26 Ağustos'ta başlayan Büyük Taarruz, ertesi günden başlayarak önce Anadolu'da yayımlanan gazeteler aracılığıyla duyuruldu. İstanbul gazetelerinin 28 Ağustos'tan itibaren duyurmaya başladığı savaş haberleri karşısında İzmir gazeteleri ise tamamen sessizdi. İzmir gazeteleri ancak 7 Eylül'den başlayarak sütunlarında savaştan söz etmeye başlayabildiler.

Fakat gazetelerde savaş haberlerinin olmaması, İzmirlilerin savaş konusunda bilgilerinin olmadığını göstermiyordu. İstanbul'a 31 Ağustos tarihli olarak gönderilen bir mektupta, 27 Ağustos'tan başlayarak Basmahane istasyonuna Uşak'tan her iki saatte bir gelen vagonların yaralılarla dolu olduğu yazılıydı. Hastanelerde yer kalmamış, okullar ve sinema salonlarına el konularak hastaneye dönüştürülmüştü. Dolaşan rivayetler savaş gerçeğinin çoktan anlaşılmasının ötesine geçildiğini, Punta iskelesine Trakya'dan getirilen takviye güçlerinin yığılması ve şehirde firari Yunan askerlerinin varlığı, Yunan ordusunun bozguna uğradığı olasılığının İzmir'de farkına varıldığını gösteriyordu⁶. İlerleyen günlerde Birdenbire İzmir Körfezi'nin savaş zırhlılarıyla dolması, resmi ve sivil, irili ufaklı sayısız ve yükü olmayan geminin limana yanaşması, Yunan resmi görevlilerinin aileleriyle birlikte şehri terk etmeye başlaması, İzmir'i dolduran mülteciler ve anlattıkları, şehirdeki Hıristiyanlar üzerinde kaygıları artırırken, Müslüman halk üzerindeyse sevinç dalgası yaratmakta gecikmedi. Kentte yaşanan bu "kıyametengiz" kargaşa, İzmir'in kurtuluşunun gittikçe yaklaştığının kanıtıydı.

Anadolu ve İstanbul gazeteleri Anadolu Ajansı tarafından duyurulan Ankara yönetiminin resmi tebliğleri dışında, gerek kendi kaynaklarından, gerek yabancı ajansların Avrupa'nın çeşitli şehirlerinde yayınlanan gazetelerdeki haberlerinden gelişmeleri takip etmeye ve okuyucularına duyurmaya çalışıyordu. Haberler birbiriyle zaman, yer ve kişiler konusunda birbirine karışsa da Yunan ordusunun geri dönülemez bir bozguna uğradığı, Türk askerlerinin İzmir'in kapısına dayandığı artık kesinlik kazanmıştı. 13 Eylül'de başlayan İzmir yangını, İzmir'in önemli kısmını yok ederken dış dünyayla bağlantısının da büyük ölçüde kesilmesine yol açtı. Tahrip olan telgraf ve posta haberleşmesi ancak Eylül ayının sonlarında kurulabildi. Bu arada Türk basını resmi tebliğler ve İzmir'den İstanbul'a gelebilenlerin tanıklıklarıyla yetinmek zorunda kaldı. İzmir'deki muhabirlerin ve yazarların makalelerini kaleme aldıkları tarih ile gazetede yayımlandıkları tarih arasında bazen on güne varan farklar dikkat çekmektedir. Haberleşme ağının tekrar kurulduğu Eylül ayının sonlarında ise İzmir gündemdeki yerini, büyük ölçüde ateşkes konusundaki çalışmalara bırakmıştı.

NOT: İlerleyen sayfalarda yer alan gazete haber, yazı ve anı metinleri, yazıldıkları dönemdeki kelime ve kavramlarıyla günümüz okuyucusuna ulaşmakta sıkıntı oluşturabileceği düşüncesiyle, olabildiğince aslına sadık kalınarak sadeleştirilmiştir.

6 Akşam, 4 Eylül 1922.

Yüzbaşı sordu:

– Saat kaç?

– Beş.

– Yarım saat sonra demek...

98.856 tüfek

ve Şoför Ahmet'in üç numrolu kamyonetinden

yedi buçukluk şnayderlere, on beşlik obüslere kadar,

bütün âletleriyle

ve vatan uğrunda,

yani, toprak ve hürriyet için ölebilmek kabiliyetleriyle

Birinci ve İkinci Ordular

baskına hazırıldılar.

Alacakaranlıkta, bir çınar dibinde,

beygirinin yanında duran

sarkık siyah bıyıklı süvari

kısa çizmeleriyle atladı atına.

Nurettin Eşfak

baktı saatına:

Beş otuz...

Ve başladı topçu ateşiyle

ve fecirle birlikte büyük taarruz...

Nâzım Hikmet
(Kurtuluş Savaşı Destanı, 1965)

**Kahraman Milli Ordumuzun Taarruza Geçtiği
Tahakkuk Etti. Son Dakikada Vukubulan İstihbaratımız
Ordumuzun Kesin Darbeyi İndirmek Üzere
Olduğunu Müjdelemektedir. Gazilerimiz Kesin Zafer
Yollarındadır. Allah'ın Yardımıyla.**

Fevkalade hazırlıklarını tamamlayan ordumuz Allah'ın inayetiyle düşmana kesin darbeyi vurmaya başlamıştır. Başkumandan Mustafa Kemal Paşa Hazretleri: Düşmanın toprakları üstünde yürüyeceği... Vaadini yerini getirecektir. Bütün cephede şiddetli harp faaliyeti mevcuttur. Güneyde Afyonkarahisar ve kuzeyde Bilecik şehirlerimizin geri alınması müjdeli haberleri beklenmektedir. Bütün Türk ve Müslüman âleminde meserret ve heyecan var. Atina ve Yunanistan telaş ve endişe içinde, hatların meşguliyetinden dolayı Anadolu ile telgraf haberleşmesi dün de geç vakte kadar temin edilememiş ve askeri tedbirlerden dolayı hiçbir tarafla haberleşmeye müsaade olunmamıştır. Mamafih anbean resmi tebliğlerin gelmesini bekliyoruz.

Taarruzumuz yanlardan başlamış ve her tarafa umumi bir şiddet kazanmış bulunuyor. Menderes ve Kocaeli cephele-
rindeki keşif taarruzlarımızdan hedeflenen gayeler başarıyla elde edilmiştir. Ordumuzun zafer haberlerini verecek resmi tebliğlerimizin gelmesini beklediğimizden bütün tafsilatıyla şimdilik müjdeleyemiyoruz.

Düşman tebliğinin açık itirafları umumi taarruzumuzun gelişme şekli hakkında belirsiz bazı malumat vermektedir. Son dakikada vukubulan istihbarat Anadolu telgraf ve posta bağlantılarının kesik bulunması ve hatların askeri işlerle fevkalade meşgul olması sebebiyle zafer haberlerini müjdeleyecek olan resmi tebliğlerimizi dün akşam geç vakte kadar elde etmek kabil olamamış ve telgraf bağlantısı kurulamamıştır. Ancak dün sabahki Rumca gazeteler Yunan başkumandanının 26 ve 27 tarihli resmi tebliğini yayınlamışlardır. Düşman ordusunun itirafı dahilinde bulunan zaferlerimizin büyüklüğünü tabii ki milli ordunun tebliğlerinden anlayacağımız için şimdilik Hacı Anesti'nin sözü konusu tebliğini aynen aşağıya koyuyoruz:

Yunan tebliği: 26-27 Ağustos tarihli Yunan resmi telsizi: "Düşman dün sabahtan beri birçok fırkalarla Afyonkarahisar'ın güney ve kuzey-batısındaki hatlarımıza karşı taarruza başlamıştır. Düşman hududumuzun bazı noktalarına dahil olmuş, fakat şiddetli karşı taarruzlarla durdurulmuşlardır(!). Mücadele 26-27 gecesi de bazı noktalarda devam etmiştir."

26 Ağustos'tan 9 Eylül'e Günü Gününe İZMİR ZAFERİ

HAZIRLAYAN

ERKAN SERÇE

26 Ağustos'tan 9 Eylül'e uzanan 14 günlük zafer yürüyüşünün, milli mücadelemiz ve Cumhuriyet ile taçlanan tarihimiz açısından önemi tarif edilemez.

Elinizdeki kitap, bu tarihler arasında İzmir, İstanbul ve Ankara gazetelerinde yer alan zafer yürüyüşünü, günü gününe içeren çok kıymetli bir eser. Erkan Serçe'nin hazırladığı bu kitapta; 26 Ağustos'tan 9 Eylül'e süren eşsiz mücadele ve İzmir zaferini, orijinal gazete kupürleri ve günümüz Türkçesi ile günü gününe okuma şansına erişeceksiniz.

Elinizdeki bu kıymetli eser atalarımızın muazzam zaferini gelecek kuşaklara aktarıyor.

Tunç Soyer

İzmirlik askerlerdir :

9 Eylül 1908

مصطفى كمال پاشا

(İzmirli) كيدپور

دون آفتام كچ وقت مونوق برمنعدن
آلمنمز معلومه كوره پاشا قوما ماما نيمصطفى
كالا پاشاهده بو كون خلاصكاري ، ليدني زازمير اه
كيدپور .

هلاله قاوشان

(İzmirli) ماز - ماز اقطيات

ار برده دهنورك مازپور كه خالي سنجار
چكيدس اولان
ساعت 7 قلمسي

ملي اردو الاميه كيدان ، پوتون مسلمانز ،
قارن ، اركه ، ارج و اخيار ، چوچوق سوزانز
دوكونلار دهرمان سوزانلارنى قول باشلارنى
اليمده قارشلاشتورد . خلك اجماسنى وسوحي
اولدو بو يوك اولدور . كازار و ساطاك اى ،
آياقلىنى ، جواقلىنى اويملار خلاصكار غارلار
قولل ايسلار ، جواقلىلار براق ايمده چالنه
بوللارنى كوزلرته سوزمشلرد .

ملي اردو شهره كازانم هر يره خالي
سنجاشلر چكيدس ، مازلرده موزاترك كيدور
وشاق اولارلارنى اسانه بوكلد . وه اسنانور دوجال
ازميرده مازلارنى مازلارنى ايمده چالنه
شهر خالجه هر دولومو اوله سن اتم الله مشلردو
ازميرده فراز ايمده مازلارنى ايمده چالنه
اسنا دوم خالجه كوزلرته اولدور . ايم
برمسي اسه ايدش بو يوكلر شهر خالجه سونا
باشلاقتور . ملي اردو مازلارنى ايمده چالنه
اسنا مازلارنى ايمده چالنه

ISBN 978-625-99389-8-1

9 786259 938981